55081

1968 OKT 26.

K-257

- Emlékezés és székfoglaló
- Egyetemeink ünnepi tanácsülése
- Vitasorozatunk: Hyde Park
- Dr. Gombár József előadásáról
- Befejeződött a gólyabajnokság

SZEGEDI Egyetem

VI. évf. 16. szám — A SZEGEDI FELSŐOKTATÁSI INTÉZMÉNYEK LAPJA — 1968. október 23.

Beszélgetés a párttagokkal

Őszinteség, közéleti tisztaság

A főiskolai jelölő bizottság munkájáról

Mozgalmas napok tanúi intézményeink párttagjai az utóbbi időben. A pártvezetőségek választásai előtt a jelölő bizottságok tagjai minden szabad idejüket arra áldozták, hogy egyénenként elbeszélgessenek a párttagokkal, és megfelelő előkészítés után tegyék meg javaslataikat. Így történt a főiskolán is, ahol *Kocsondi* Andrásné fogta össze a jelölő bizottság munkáját.

— Sokat segített munkánkban — mondja — a városi pártbizottság tájékoztatója, melyen arra hívták fel különösen a figyelmünket, hogy tevékenységünk vezérlő elve a demokratizmus érvényesítése legyen. Öt tagú bizottságunkba olyanok kerültek, akik valamely speciális terület — dolgozók, oktatók, gyakorló iskolák — pártcsoportja mellett a főiskola egészét is át tudták tekinteni.

Minden egyes párttagot személyesen kerestünk fel, s így alkalmuk volt arra is, hogy négyszemközt minden gondolatukat elénk tárják, azt is, amely nem a választással függ össze. Erre azért is szükség volt, mert azt az elvet kívántuk érvényesíteni, hogy a hetvennyolc párttag egyenlő eséllyel indul a választáson.

Tapasztaltuk, hogy mindenki nagyon őszintén beszélt, s a javaslatok mellett szó esett a főiskola pártéletéről is. Általában az volt a vélemény, hogy a jelenlegi vezetőség alkalmas az irányításra tovább is, s csupán módszerbeli változtatásokat javasoltak. Örömmel jegyeztük fel: a legtöbb párttag helyeselte, hogy az erkölcsi normákat szigorúan betartatjuk, s vigyázunk a közéleti tisztaságra — melyet ők a legfontosabbnak tartanak. Javasolták viszont, hogy a pártvezetőség nagyobb munkamegosztással dolgozzék, hogy a pártcsoportok közvetlen feladata a KISZ patronálása legyen.

Ez utóbbi a pártépítés szempontjából is nagyon fontos. Az utóbbi két év alatt 29 párttagot vettünk fel: nyolc tanár és 21 hallgató volt a megoszlás, ugyanakkor 32 párttag hagyta el a főiskolát (18 hallgató és 14 dolgozó), s mindössze három érkezett. Így jelenleg a hallgatók közül hárman párttagok. S vannak még olyan területek, ahol a pártépítést egészen az alapoknál kell kezdeni.

A jelölő bizottság munkája nem csak egyszerű felmérés volt, de egyben anyagrésze a vezetőség beszámolójának. S mint ilyenben, azt hiszem a most távozó vezetőség is nagy örömmel nyugtázza azt, amire az új nyugodtan építhet: hogy párttagjaink helyesnek tartják az egyértelmű világos szókimondást mint a munka elengedhetetlen feltételét.

EMLÉKSOROK

Sokáig emlékezetes marad a József Attila Tudományegyetemen J. A. Furcevának, a Szovjetunió kulturális ügyei miniszterének látogatása. Furceva asszony az egyetem vendégkönyvébe a következő meleg szavakat írta:

„A legszívélyesebben kívánunk minden oktatónak, hallgatónak, dolgozónak s a művészeti élet képviselőinek további sikereket népük nemes szolgálatában.

Kívánunk jó egészséget és személyes boldogságot mindannyiunknak.

1968. X. 2.

J. A. Furceva"

Egy kiállításról,

amelyet érdemes megnézni

A Móra Ferenc Múzeum Horváth Mihály utcai Képtárában nyílt meg a múzeumi hónap alkalmából *„Az ember"* c. fotokiállítás. Az anyag három emeletet elfoglaló többszáz képe szinte a világ valamennyi országának fotoművészetét képviseli, de — és ez nem negatívum akar lenni, hanem a kiállítás egyik fontos specifikuma — nem reprezentálja. A tárlaton nem láthatunk sok kiemelkedően jó fotót. Aránylag kevés az olyan kép, amely önmagában is helytáll, amely a szó legszorosabb értelmében, mint egyedi darab, műalkotás. A kiállítás — mint egység — mégis ritka élményben részesíti a nézőt. *Egészében reprezentálja az embert.*

Folytatás az 5-ik oldalon

Az őszirózsás forradalom évfordulójára

A következő hetekben-hónapokban félévszázaddal ezelőtti eseményekre emlékezünk. E jubileumok közül időrendben az első az 1918—1919. évi magyarországi polgári demokratikus (gyakran az őszirózsás jelzővel, vagy egyszerűen csak a Károlyi névvel jelölt) forradalom győzelmének megünneplése. Két forradalmunk emlékeivel s hagyományaival, amint azt Siklós András histográfiája (*Az 1918—1919. évi magyarországi forradalmak. Források, feldolgozások* Bp. 1964.) a történeti szakterületeken dolgozók számára adatszerűen is bizonyította, mostohán bánt nemcsak az ellenforradalom időszaka, de a felszabadulás utáni első évtizedben sem sáfárkodtak velük eléggé szerencsésen. Vonatkozik ez mind a Népköztársaság valóban forradalmár személyiségeinek, mind a Tanácsköztársaság alakjainak tradíciójára. Jó évtizede már, hogy a kutatások fellendülésével oldódnak — s jelentős részben fel is oldódtak — azok a görcsök, amelyek gátolták a polgári demokratikus és a szocialista tradíciók jobb megbecsülését, illetve felhasználását. Az 1918—19-es polgári demokratikus forradalom szereplői és tanúi (*Károlyi* Mihály, *Károlyi* Mihályné, *Magyar* Lajos, *Madzsar* József, *Harrer* Ferenc, *Hatvany* Lajos stb.) műveinek kiadása az utóbbi években, illetve a korábban lezajlott Jászi-vita jelentős hozzájárulás volt a magyar polgári progresszió szerepének reálisabb megértéséhez. Évfordulóra készülve az év elején túlzásaival is ígéretes volt irodalmi hetilapunkban e forradalmi tradíciókról *Mesterházi* Lajos által kezdeményezett, de a szokásosnál rövidebbre fogott vita.

1918—19-ben forradalom volt Magyarországon. E két forradalom időrendben percnyi pontossággal elválasztható egymástól, a társadalmi fejlődésre gyakorolt hatásuk azonban már kevésbé szakítható így szét. A polgári demokratikus forradalom lényegéhez tartozik, hogy menetében a munkásosztály és a parasztság mozgalmaival alakítólag kapcsolódik be, e forradalom azonban nem a szocializmusért, hanem „csak" a nem eléggé fejlett polgári rendszer kiteljesítéséért, demokratizálásáért folyik a feudális maradványok és az ezek talaján kifejlődött társadalmi-politikai intézmények ellen. A munkásosztály helyileg, s központilag egyaránt fontos pozíciókat szerez meg, de a hatalom, főként a kormányhatalom, túlnyomó része még a burzsoáziáé marad. Ha a forradalom menetéről vallott teóriát 1918—1919 magyar valóságához igazítjuk, nem kétséges, hogy *az itt csak mondatokban érintett lenini ismérvek illenek a mi őszirózsás forradalmunkra is.*

Magyarországon 1918 októberének végétől politikai és társadalmi értelemben is forradalom volt. E forradalom sorsát a munkásosztály, a katonatömegek és a parasztság megmozdulásai döntötték el. A forradalom győzelmét nekik köszönhetik. A központi hatalom az első hetekben szinte mindenkitől támogatott Károlyi-kormány kezébe került, amely a Képviselőház balszárnyát képező Károlyi-féle függetlenségi pártból, a társadalmi elmaradottság ellen két évtizede küzdő polgári radikálisokból és az MSZDP vezetőiből létrejött Magyar Nemzeti Tanács kormánya volt. *Akár összetételét, akár programját, illetve tényleges intézkedéseit nézzük, nem kétségesen polgári kabinetről van szó.* Károlyi Mihály és társai talán az 1848-as márciusi—áprilisi forradalmi eseményeket is szem előtt tartva meg akarták őrizni a legalitást. Az első napokban ennek látszatát sikerült is fenntartani, később azonban már nem is törekedtek rá. (Jól mutatja ezt például az, ahogyan a király eckartsaui nyilatkozatát fogadják: „A minisztertanács megállapítja, hogy a zászlós urak mint magánemberek... kérték a király formális lemondását, melyre a jog és tényleges állapot szerint szükség nem volt. A kormány a király elhatározásától függetlenül állapítja meg, hogy Habsburg Károly nem uralkodója az országnak." *OL. Mt. 1918. nov. 13-i jkv.* [fotókópia].) Nem lehet kétséges, bár az ellenkezője itt-ott még ma is elhangzik, hogy e kormány — a Népköztársaság kikiáltása után nevében népkormány — egészét tekintve *forradalmi jellegű volt akkor is, ha eredetileg egyetlen tagja sem vallotta magát forradalmárnak, ha egyes tagjai (Battyhányi, Bartha, Lovászy) a kormánynál védelmet kereső földbirtokosság és nagytőke ellenforradalmi törekvéseit próbálták is képviselni benne ideig-óráig.* E kormányzat, amely az 1919. január—márciusi időszakban megszabadulva a régi rendszer árnyaitól, kifejezetten kispolgári jelleget öltött, mindent megtett a győztes hatalmak számára elfogadhatónak vélt polgári demokratikus rendszer kiépítéséért. Lényeges intézkedései — például a demokratikus választási rendszer bevezetése, az esküdtszékek kiterjesztése, a munkásosztály szociális helyzetének javítása, a demokratikus földreform megkísérlése — sem takarhatják el a valóságos helyzetet: e rendszer kiépítése nem sikerülhetett. A bukás számos oka mellett alapvető az, hogy ennek nem volt meg hazánkban a megfelelő társadalmi bázisa, ami például a Monarchia keretei között is igen polgárosult, Csehországban lehetővé tette a polgári demokrácia kiépítését.

Az őszirózsás forradalom *igazi népforradalom* volt. Ez nemcsak abban nyilvánult meg, hogy győzelmét népi tömegmozgalom tette lehetővé, hanem abban is, hogy *szerte az országban megalakultak a különböző elnevezésű tanácsok, amelyekre támaszkodva a forradalom első hónapjaiban megalakult Kommunisták Magyarországi Pártja megkezdhette a szocialista forradalom előkészítését.* Ennek mind a politikai, mind a társadalmi viszonyok kedveztek. A forradalom továbbviteléért vívott harc szükségképpen a kiépülőben levő erőtlen polgári demokratikus rendszer ellen irányult. *Az első forradalom idején sajátos kettős hatalom alakult ki az országban. Kis túlzással azt is mondhatjuk, hogy két forradalom volt egyszerre.* (Az elszakadó nemzetiségek paraszti többségének saját burzsoáziáik erős nacionalizmusa által befolyásolt forradalmi megnyilvánulásai az előzőek mellett tulajdonképpen egy *harmadik* mozgalmat jelentettek, ami természetesen nagyban befolyásolta a magyar forradalmak sorsát is.)

A két egymás melletti hatalom egymás megsemmisítésére tört. *Az egyre kisebb hatókörrel rendelkező, jelentős részben még a forradalom előtti államapparátus maradványaira támaszkodó népkormány igyekezett gátat emelni az objektív társadalmi viszonyokból kiinduló proletárforradalom útjába.* 1919 februárjában letartóztatták a KMP majdnem egész vezetőségét. Emellett a belügyminiszter más „erélyes" intézkedésekkel is próbálkozott. Mindezek ellenére Károlyi Mihályból mégsem lett magyar Kerenszkij, s a polgári demokratikus rendszer kormánya sem szolgálta ki az ellenforradalmat. A polgári demokratikus korszak valóban forradalmár személyiségei az ellenforradalom éveiben ugyanazt kapták, mint a kommunisták: az emigrációt, illetve az itthoni zaklatásokat.

Két hatalom, két forradalom. Nem kétséges, hogy melyik számunkra kedvesebb, melyiket érezzük magunkhoz közelebbinek. Ha igazságosak vagyunk, akkor a *másiktól* sem tagadhatjuk meg az elismerést, mert végső soron ez is felénk mutat. *Történelmi tény: a Tanácsköztársaság az őszirózsás forradalom által emelt, de ingatagnak bizonyult Népköztársaság rendszerének összeomlása után épült ki Magyarországon, azokon az alapokon (tanácsrendszer), amelyek már az első forradalom idején létrejöttek.* A két, időben és társadalmi-politikai alapjaiban elkülönülő forradalom összetartozik. 1918 októbere nélkül nincs 1919 márciusa.

RUSZOLY JÓZSEF

Egy marxista nyelvfilozófiai munka

(Adam Schaff: Bevezetés a szemantikába — Akadémiai Kiadó, 1967)

A SZEMANTIKA — mint filozófiai diszciplina — nem régi tudomány, mintegy harminc éves múltra tekinthet vissza. Ennek az állításnak nem mond ellent az a tény, hogy maga a „szemantika" elnevezés régebbi keletű, hisz korábban csak a nyelvtudomány egyik ágának megjelölésére szolgált. *A szementikának mint filozófiai diszciplinának jelentkezése a filozófiát a tudományos nyelv logikai elemzésére redukáló neopozitivista iskolák belső, öntörvényű fejlődésének eredménye.* Annak bevallása, hogy a neopozitivizmus klasszikus iskolája, a Bécsi Kör, tételei alapján nem lehet a nyelvvel kapcsolatos filozófiai problémákat megoldani. A Bécsi Körhöz tartozó gondolkodók, közöttük elsősorban Carnap, a század húszas éveiben ugyanis úgy gondolták, hogy a nyelv filozófiai vizsgálata azonosítható a nyelv logikai szintaxisának, vagyis a szimbólumok közötti formális viszonyok törvényszerűségeinek feltárásával. E program csődje nyomán látták be azután egyesek (maga Carnap is), hogy *nem lehet eltekinteni a szimbólumok és az általuk jelölt valóság viszonyának tanulmányozásától sem.* Így született meg az ún. logikai szemantika.

A szemantika tárgyának értelmezésében, illetve a „szemantika" szó használatában azóta is bizonytalanság tapasztalható. Egyesek a nyelv egész filozófiai problematikáját értik rajta, mások csak a jelentés általános elméletét, tehát a nyelvfilozófia egyik tartományát. Így jár el Ch. Morris is, a tudomány egyik megalapítója, aki a jelekre vonatkozó általános elmélet (szemiotika) egyik ágát látja benne a szintaxis és a pragmatika mellett. Marxista szerzők közül hasonló álláspontón van G. Klaus.

ADAM SCHAFF kettős értelemben használja a „szemantika" elnevezést. Részint a nyelv általános filozófiai elméletét jelöli a segítségével (ilyenkor beszél a tágabb értelemben vett szemantikáról), részint a jelentés elméletének, tehát a nyelv és a külső valóság, illetve a nyelv és a gondolkodás viszonyát tanulmányozó diszciplinának megjelölésére használja (ez nála a szűkebb értelemben vett szemantika).

A könyv címében inkább a második (szűkebb) értelemben szerepel a szó. Így a munka központi fogalma a jelentés. *Meg kell jegyezni, hogy az utóbbi években a jelentés kérdésében viták folynak a marxista ismeretelmélet művelői között.* Abban mindenki egyetért, hogy a jelentés eszmei természetű, tehát nem a nyelvi jel által megjelölt tárggyal (denotátum) azonos, de abban már eltérnek a vélemények, hogy a jelentés mint eszmei végülis minek tekinthető. Schaff meggyőző érvekkel bizonyítja, hogy a jelentés mint a nyelvi jel „eszmei oldala" a gondolkodás szférájába tartozik, tehát a fogalommal azonos. E tétel összhangban van a marxizmusnak a nyelv és gondolkodás elválaszthatatlanságát kimondó tételével. Bármilyen más álláspont (pl. a jelentés és a fogalom radikális különbözőségét valló nézet) a jelentésnek önálló eszmei entitásként való tételezéséhez, tehát objektív idealizmushoz vezet.

A jelentés-problematikában elfoglalt meghatározott álláspont magával vonja a nyelv és a valóság viszonyával kapcsolatos tételeket. *E témakörben a legfontosabb kérdés a nyelv tükrözőfunkciója.* Schaff a kérdés mindkét szélsősége megoldását elutasítja: egyrészt bírálja tehát a Wittgenstein-féle képelméletet (melynek értelmében a valóság struktúrái és a nyelvi struktúraképződmények izomorfak, tehát a nyelv a valóság „leképezése"), másrészt fellép a konvencionalizmus ellen is (melynek értelmében a nyelv játékszabályok gyűjteménye, tehát semmi köze a valósághoz). Leszögezi: *a nyelv önmagában nem a valóság visszatükrözése, de a tükrözés nélkülözhetetlen eszköze.* Azt kell látni, hogy a csak a nyelv által létező gondolkodás, a „nyelv-gondolkodás" (és nem az önmagában vett nyelv, vagy az önmagában vett gondolkodás) tölt be tükröző-funkciót.

Schaff megadja a jel, a nyelv, a kommunikációs folyamat egzakt definicióit, jel-tipológiája is használható. Helytálló tétele, hogy a kommunikáció problémája, így végsősoron az egész nyelv-problematika, a marxizmus ember-felfogása keretei között oldható meg.

MONDANIVALÓJÁNAK pozitív kibontását alapos filozófiatörténeti áttekintéssel kezdi. Művének ez az oldala is sok tanulsággal szolgál. *Megszívlelendő fejtegetéseket olvashatunk a marxista filozófia és a polgári filozófiák viszonyáról, arról, hogy hogyan kell bírálni a polgári elméleteket, illetve miképp építhetők be pozitív eredményeik a marxista filozófia rendszerébe.* A polgári elméletek tagadása nem történhetik nihilista alapon. Erre a saját gondolatmenete is pozitív példa, hisz az olyan — egyébként nyilvánvalóan reakciós és rendkívül naiv — irányzatokban is, mint a Korzybski-féle általános szemantika (amely szerint a társadalmi konfliktusok, sőt a testi betegségek is a helytelen nyelv-használatra vezethetők vissza), meglátja a racionális magvat: azt, hogy a nyelv-használatnak vannak társadalmi hatásai (ezt lenne hivatott elemezni a pragmatika).

Schaff könyve jelentős lépés egy olyan terület birtokbavételében, amely sokáig kívül esett a marxista filozófia érdeklődési körén. Jelentőségét növeli a szemünkben, hogy a témában ez az első magyar nyelven is olvasható nagyobb publikáció.

KASSAI KELEMEN JÁNOS

Emlékezés és székfoglaló

Ünnepség az Anatómiai Intézetben

Megható ünnepség színhelye volt október 7-én az orvosegyetem Anatómiai Intézetének folyosója, hol volt pályatársak s tanítványok jelenlétében dr. Tóth Károly rektor lepezte le dr. *Gellért* Albert emléktábláját, *Tóth* Sándor szegedi szobrászművész alkotását.

A rektor emlékeztetett az egy évvel ezelőtti szomorú dátumra, amikor — mint mondta — örökre eltávozott az utolsó szemtanú, aki majd fél évszázaddal ezelőtt részt vehetett már abban a lázas munkában, mely az egyetemalapítás idejét jellemezte. „Gellért professzor 46 éven át dolgozott fáradhatatlanul az intézmény falai között, 30 éven át vezette az intézetet, számtalan orvosgeneráció nőtt fel a keze alatt, kiknek életét, pályáját apai gonddal kísérte. S ma az emléktábla leleplezésével bevonul ő is az egyetem halhatatlanjai közé".

●

A tábla leleplezése után, amely egyben az egyedülállóan érdekes anatómiai preparátumok kis múzeumának Gellért-gyűjteménnyé való elnevezését is jelentette, dr. Csillik Bertalan, az intézet új vezetője emlékezett meg Gellért professzorról, akivel húsz évig dolgozott együtt, majd a látogatók megtekintették a gyűjteményt, mely 450 készítményt foglal magába.

Ezután került sor a nyilvános rendkívüli tanácsülésre az intézet zsúfolásig telt előadótermében, ahol dr. Tóth Károly rektor bejelentése után dr. Szontágh Ferenc egyetemi tanár, az általános orvosi kar protektora ismertette a tanszékfoglalóját megtartani készülő dr. Csillik Bertalan munkásságát.

Hangsúlyozta, hogy az új tanszékvezető idestova húsz éve végez kiváló munkát az egyetemen, mint tudományos kutató és mint példamutató oktató. Fiatalon, tizenkét éves munka után összegezte kandidátusi dolgozatát, s nyert docensi kinevezést. Azóta pedig tagja lett több külföldi anatómiai társaságnak, s a legnevesebb folyóiratokban publikál.

●

Dr. Csillik Bertalan székfoglaló előadását a molekuláris dimenziókba hatoló anatómia jelenlegi helyzetének, s jövőjének szentelve ismertette az anatómia múltját, s számolt be a synaptikus ingerület-áttétel molekuláris anatómiájával kapcsolatos vizsgálatairól. Az ülés végén dr. Tóth Károly rektor fogadta dr. Csillik Bertalant a professzorok közé.

Önkéntes tűzoltók sikerei

A József Attila Tudományegyetem önkéntes tűzoltó csapata 1953-ban alakult meg, s így *ebben az évben ünnepli fennállása tizenötödik évfordulóját.* A jubileumot november 7-én ülik meg. Az eltelt másfél évtized gazdag volt szép sikerekben. Több járási, megyei, országrészi, s *egy alkalommal pedig országos versenyen is nyertek első helyezést.*

Idén az önkéntes tűzoltó csapat első helyezést ért el a járási és a megyei tűzoltó versenyen. Felkészülésüket, munkájukat katonás fegyelem és rend jellemzi. A gyakorlatok mellett rendszeres szakmai továbbképzésen vesznek részt példás szorgalommal. Az ő éberségüket dicséri, hogy *tizenöt év alatt — kisebb laboratóriumi tüzektől eltekintve — nem volt jelentősebb kárt okozó tűz az egyetemen.*

Az egyetem állami vezetés méltányolja munkájukat. A közelmúltban bennsőséges hangulatú ünnepségen *dr. Herczeg Ferenc gazdasági főigazgató osztott ki dicsérő okleveleket a csapat legjobb eredményeket elért tagjai között.* Eredményeikhez mi is gratulálunk.

Dr. Csillik Bertalan tanszékvezető egyetemi tanár az intézet munkatársai nevében méltatja az egy éve elhunyt dr. Gellért Albert érdemeit az emléktábla-avatási ünnepségen.

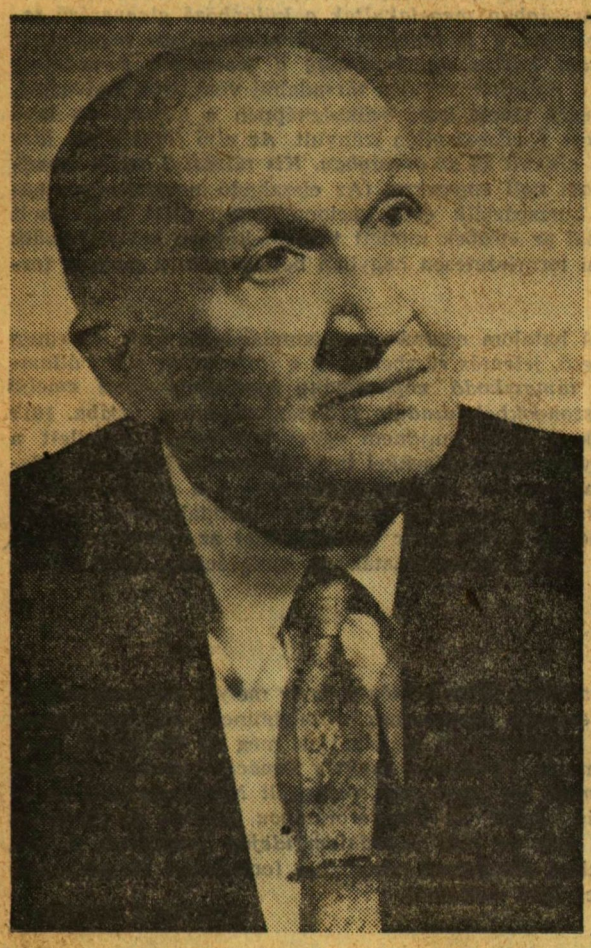

Egy éve halt meg dr. Gellért Albert

EMLÉKTÁBLÁT ÁLLÍTOTT DR. GELLÉRT ALBERT ANATÓMUS PROFESSZORNAK HALÁLA ÉVFORDULÓJÁN VOLT INTÉZETÉBEN A SZEGEDI ORVOSTUDOMÁNYI EGYETEM.

Sok-sok orvosgeneráció tagjainak lelkében ébreszt emlékeket a hír. Egy fogalommá vált tankönyv, a Kiss-Szentgothai-Gellért féle „Rendszeres bonctan" lapjai, ábrái körül rajzó gondolatok feleleventik a nehéz stúdiumok kezdetét, az első sikereket, vagy kudarcokat, a megértés és a felismerések örömeit. Az emlékezés ismerős gesztusokat, hangokat, idéz föl. Kicsendül közülük Gellért professzoré — a hang, amelyet a tárgykör szeretete és a pedagógus felelősségérzete hatott át s tett atyaivá az ifjúság, a hallgatók iránt érzett szeretet.

Nemcsak tudós professzort, hanem kitűnő pedagógust is veszített az orvostudomány dr. Gellért Albert halálakor. De nem csüggeszthet a veszteség ott, ahol az örökség gazdag és méltók hozzá az örökösök is. A hozzáértők eredményekben gazdag élet dokumentumait tanulmányozhatják, végigtekintve Gellért professzor munkásságán. 1936-ban nevezték ki a bonctani-, valamint szövet- és fejlődéstani tanszékek igazgató professzorává. Medikusként került még e tanszékek oktatói közé, s termékeny, alkotó légkörben fejezte be orvosi tanulmányait; Kiss Ferenc tanítványaként lesz tanársegéd, majd adjunktus. Időközben a bonctan magántanára, majd mesterének utóda és új generációk tanítómestere ugyanabban az intézetben.

Pályája során négyszer dékán és kétszer prodékán. Pedagógiai és tanszékvezetői útját több kitüntetés jelzi, amiket élete alkonyán, de még aktivitása közepette az „Oktatásügy kiváló dolgozója" cím gyarapított. Gellért professzor büszke volt arra, hogy a szegedi egyetemi élet úttörői közül való senior, s hogy munkásságának zöme az orvosképzés gyakorlati céljait szolgálja.

A nedves bonctani készítményeket 1934-ben kezdte el parafinnal impregnált száraz preparátumokkal felcserélni. Eljárásának lényegét 1935-ben intézeti kiadványként megjelent 11 lapnyi terjedelmű dolgozatában ismertette először. Módszerét folyamatosan tökéletesítette, és így hozta létre munkatársaival együtt azt a világviszonylatban is egyedülálló anatómiai gyűjteményt, amelynek az évtizedek során többtízezer látogatója volt. Külföldi vendégei, neves szaktudósok véleménye szerint a párizsinál is pompásabb csarnokot érdemelne Gellért professzor anatómiai múzeuma.

Fontosak a vezetése alatt indult, a vér-, valamint a nyirokerek szerkezetére és beidegzésére vonatkozó összehasonlító anatómiai és szövettani vizsgálatok, továbbá az idegszövetek funkcionális, hisztokémiai és ultramikroszkópos vizsgálatai. Gellértnek és munkatársainak eddigi eredményei a morfológián kívül a medicina egyéb ágazatainak a fejlődésére is hatottak és hatnak. Gazdag örökséget emlegettünk, s azt, hogy avval méltó tanítványok sora sáfárkodik ezután. Gellért professzor azonban nemcsak örökhagyó, hanem iskolateremtő egyéniség is volt. Ezt mutatta most, a halála évfordulóján a tanítványokból lett ifjabb mesterek tiszteletét kifejező bennsőséges megemlékezés egyetemünk anatómiai intézetében.

PÁLFY GYULA

Együttműködés az odesszai Usinszkij Főiskolával

Főiskolánk igazgatójának nyilatkozata

Szeptember elején Odesszában járt a Tanárképző Főiskola képviseletében dr. *Szendrei* János, az intézmény igazgatója, akinek látogatása egyben azt is jelentette, hogy a főiskola immár az ötödik külföldi testvérintézménnyel kötött együttműködési szerződést. Ebből az alkalomból kerestük fel dr. Szendrei Jánost, aki így számolt be az útról, s a szerződéskötésről.

— A K. D. Usinszkij Pedagógiai Főiskolával való kapcsolatunk nem túl régi. Az első látogatásra 1967. őszén került sor, amikor az intézet rektora, M. K. *Szimonenko* főiskolánkra látogatott, megismerkedett annak életével, a tanszékekkel, az oktatókkal, s az itt folyó oktató-nevelő s tudományos munkával. Ennek következményeként *az idei évben a két ország közötti kulturális egyezmény keretében már biztosítva voltak a cserelátogatások, és megkaptuk az engedélyt arra, hogy a két intézmény közti együttműködési megállapodást még ez évben aláírjuk.* Ennek realizálására került sor éppen a közelmúltban.

A szocialista tanárképzés érdekében

Az alapegyezmény legfontosabb pontjai közül szeretném kiemelni azt, hogy annak alapját a szocialista tanárképzés legfontosabb kérdései képezik. *Szükségesnek tartjuk az eszmecserét a szakmai, politikai és világnézeti nevelés feladatairól, s biztosítjuk az intézményekben megjelenő kiadványok cseréjét, az oktatók publikációinak kölcsönös közlését, a tanszékek közötti együttműködést.* A személycserék mellett tervbe vettük a kulturális csoportok cserealapon történő vendégszereplését is.

Odesszai látogatásunk alkalmával dolgoztuk ki az évi munkatervet is. Együttműködés — az Usinszkij Főiskola szakosításának megfelelően — főleg a pedagógiai, pszichológiai, matematikai és testnevelési tanszékek között alakulhat ki. *Különösen a tanárképzés pedagógiai és pszichológiai kérdései iránt tapasztaltunk nagy érdeklődést, már ki is jelöltünk bizonyos kölcsönösen megtárgyalandó témákat:* a felvételi vizsgáztató módszerek javításáról, a felsőoktatási pedagógia módszertani vizsgálatáról.

Együttműködés Uzsgorod után Odesszával

Nagyon örültünk annak is, hogy a két intézmény közötti megállapodásnak élénk visszhangja volt mindkét városban, hiszen ez a testvérvárosi kapcsolat erősítésének újabb láncszeme. *A Szovjetunióban már két intézménnyel van együttműködési szerződésünk: az Uzsgorodi Állami Egyetemmel és az odesszai főiskolával.* Ez a kapcsolat is ösztönöz bennünket a tanév folyamán tervezett ukrán est megvalósítására, amelyen nemcsak a főiskolának, de a városnak is szeretnénk bemutatni az ukrán irodalom és kórusművészet kiemelkedő alkotásait. Tervünk iránt testvérintézményeinkben is nagy érdeklődés nyilvánult meg, sokan szándékoznak ez alkalommal ismét, vagy először ellátogatni Szegedre.

Tudományos egyesületeink küldöttértekezlete

Október 8-án délután 2 órakor a Megyei Tanácsháza Vb. tanácstermében tartotta Csongrád megyei küldöttértekezletét a Műszaki és Természettudományos Egyesületek Szövetsége. A küldöttértekezlet résztvevői a Választmánynak a legutóbbi 1964. decemberi megyei küldöttértekezlet óta eltelt időszak munkájáról, eredményeiről szóló beszámolójának meghallgatása után megválasztották a MTESZ Csongrád megyei vezető testületét.

Az Elnöki Tanács elnöke jelenléteben

Egyetemeink ünnepi tanácsülése

Pataki Mária, Julesz János, Penke Botond aranygyűrűs doktorok

Zsúfolásig megtöltötték a központi egyetem épületének auláját az érdeklődők október 9-én délre. A népköztársasági aranygyűrű átadására került ekkor sor a József Attila Tudományegyetem és a Szegedi Orvostudományi Egyetem nyilvános rendkívüli ünnepi tanácsülésén. Az ünnepségen részt vett dr. *Szabó* Zoltán egészségügyi miniszter, *Lugossy* Jenő művelődésügyi miniszterhelyettes, dr. *Kovacsics* János az egészsügyi minisztérium főosztályvezetője, *Oláh* Gyula, a művelődésügyi minisztérium megbízott osztályvezetője, *Győri* Imre, az MSZMP Csongrád megyei bizottságának első titkára, *Sipos* Géza, az MSZMP szegedi városi bizottságának titkára, *Hantos* Mihály, a Csongrád megyei tanács VB elnökhelyettese, *Papp* Gyula, a Szeged városi tanács VB elnökhelyettese, valamint a rokonintézmények küldöttei, a két egyetem professzorai, oktatói, hallgatói.

A nyilvános tanácsülést dr. *Márta* Ferenc tanszékvezető egyetemi tanár, a tudományegyetem rektora nyitotta meg, majd a két rektor bejelentése után az egyetemek rektorhelyettesei felkérték *Losonczi* Pált, az Elnöki Tanács elnökét,

Losonczi Pál, az Elnöki Tanács elnöke szólt az egyetemeink közös rendkívüli nyilvános tanácsülésén megjelent oktatókhoz, hallgatókhoz, majd átadta a Népköztársasági Gyűrűt Pataki Máriának, Julesz Miklósnak és Penke Botondnak, új kitüntetéses doktorainknak.

hogy jelenlétével tisztelje meg az aranygyűrűs doktorrá avatást.

Ezután előbb dr. Márta Ferenc jellemezte a tudományegyetem két doktorjelöltjét: *Pataki* Máriát és *Penke* Botondot, majd dr. *Tóth* Károly egyetemi tanár, az orvosegyetem rektora *Julesz* Jánost. A három végzett egyetemi hallgató doktorrá avatási kérelmét Pataki Mária jogász terjesztette elő. Az előterjesztést követően a jelöltek ismertették doktori disszertációjuk rezüméjét.

A hallgatóság néma csendben, vigyázzban állva hallgatta végig a három jelölttel, s az ünnepi díszbe öltözött egyetemi tanácsokkal együtt, miként olvassa fel dr. *Antalffy* György tanszékvezető egyetemi tanár, az Állam és Jogtudományi Kar dékánja, dr. *Grassely* Gyula tanszékvezető egyetemi tanár, a Természettudományi Kar dékánja, valamint dr. Szontágh Ferenc egyetemi tanár, a Szülészeti és nőgyógyászati klinika igazgatója, az Általános Orvosi Kar prodékánja az esküt, amelynek elmondása után a rektorok és a dékánok kézfogásukkal „sub auspiciis rei publicae popularis" doktorrá fogadták a három jelöltet.

A népköztársasági gyűrűk á adása

A kitüntetéses doktorrá avatással járó népköztársasági aranygyűrűket Losonczi Pál, az Elnöki Tanács elnöke nyújtotta át az ünnepelteknek, felhívva figyelmüket arra, hogy kitüntetésük egyben kötelezi őket a tudományukban való még intenzívebb elmélyülésre, hiszen — mint mondta — „nem is igazi értelmiségi az, aki tudását ma nem a szocialista társadalom javára értékesíti, mely előtt jelenleg is hatalmas feladatok állnak, a szocializmus teljes felépítésének feladatai."

A három hallgató nevében dr. Julesz János, az egyetem nevében dr. Tóth Károly rektor mondott köszönetet az elismerésért, illetve az ünnepség megtiszteléséért Losonczi Pálnak.

Nyelviskolák Szegeden

A TIT szeptemberben ismét megindította nyelviskoláját, ezúttal a Radnóti Gimnáziumban. A szeptember 23-án megindult *oktatás három tagozatban* folyik. Hagyományos oktatási módszerrel tanulják a résztvevők az angol, francia, lengyel, német, olasz, orosz, spanyol, eszperantó és szerb-horvát nyelveket *kezdő, haladó és társalgási* fokon.

Audio-vizuális nyelvtanfolyamok indulnak német, francia és orosz nyelvből kezdő és haladó csoportoknak

Október 1-én kezdte meg működését a Radnóti Gimnáziumban a *központi orosz nyelviskola és klub.* Az MSZBT rendezésében induló nyelviskola vezetői: *Boros* József MSZBT megyei titkár és *dr. Szabó* Tibor nyelvtanár. Céljuk, hogy a nyelvet iskolán kívül speciális tanfolyamokon is oktassák, elősegítsék a beszédkészség kialakulását. A Magyar Tudományos Akadémia például intenzív tanfolyamot akar indítani *a tudományos dolgozók számára.*

A Fegyveres Erők Klubjában működik az *orosz nyelvi klub.* Az egyetemi Barátság Klub szintén szervezés alatt áll, rájuk is számítanak, valamint a főiskola orosz nyelvi klubjára is. *Érdekes programot* készítenek megvalósítani. Lemezhallgatás, filmvetítések, Majakovszkij-est, találkozó szovjet vendégekkel stb. szerepel a programban. A nyár folyamán *társasutazást szervez a klub tagjai számára a Szovjetunióba* és a népi demokratikus országokba a klub.

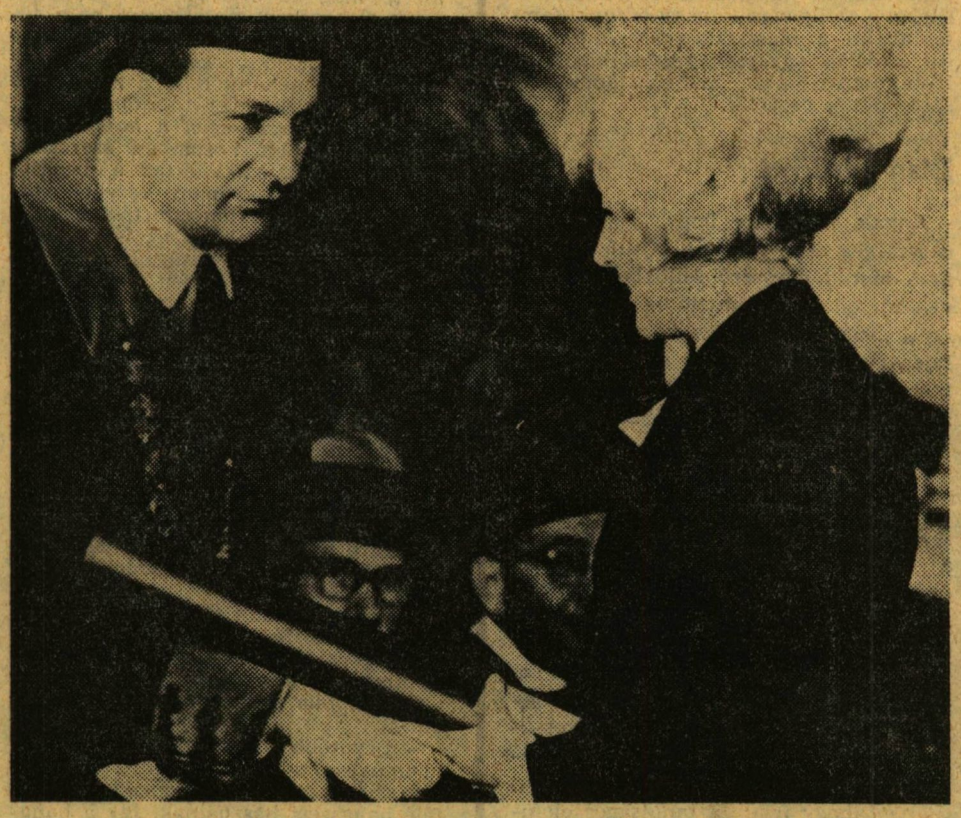

Az ünnepélyes pillanat: dr. Márta Ferenc, a József Attila Tudományegyetem tanácsa nevében az egyetem sub auspiciis rei publicae popularis doktorává fogadja Pataki Mária végzett jogászt, a szegedi I. számú ügyvédi munkaközösség gyakornokát.

PATAKI MÁRIA, aki az ünnepi közgyűlés résztvevőit is meglepte határozott beszédstílusával, jelenleg a szegedi I. számú ügyvédi munkaközösségben dolgozik. Kitűnő általános és középiskolai tanulmányait Békéscsabán, a Rózsa Ferenc Gimnáziumban zárta érettségivel 1962-ben. A József Attila Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Karának hallgatójaként négy éven át lelkiismeretesen végezte tanulmányait, s emellett a római jogi, majd a polgári jogi diákkör tagjaként, az utóbbinak titkáraként végzett aktív tudományos munkát. Egyetemi tanulmányait végig kitűnő eredménnyel — népköztársasági ösztöndíjas volt — 1966-ban fejezte be.

JULESZ JÁNOS, az orvosegyetem jelöltje 1943-ban született. Középiskolai tanulmányait 1961-ben, az egyetemet 1966-ban fejezte be kitűnő eredménnyel. Az egyetemen kezdettől fogva bekapcsolódott a társadalmi és a tudományos munkába. Mint az I. számú belklinika diákkörének tagja, olyan pályamunkát készített, melyet az egyetem maximális díjazásban részesített. Az orvosegyetemi KISZ-életben jelentős szerepet töltött be, mint évfolyamának agitprop-titkára, kari vezetőségi tagja s végül a VB agitprop felelőse, majd 1966-ban soraiba fogadta a párt is. Jelenleg az I. számú belklinika gyakornoka.

PENKE BOTOND 1965-ben fejezte be tanulmányait a budapesti Eötvös Loránd Tudományegyetemen, mint biológia—kémia szakos középiskolai tanár, kitűnő eredménnyel. Ezután került Szegedre, a szerves kémia tanszékre gyakornoknak, s tudományos munkásságát itt folytatván tett doktori szigorlatot — az ELTE engedélyével — summa cum laude eredménnyel. Akárcsak társai, kitűnő tanulmányi eredményének és sokoldalú társadalmi és tudományos munkájának megfelelően népköztársasági ösztöndíjas volt.

VITAROVATUNKAT reménykedő izgalommal bocsátjuk útjára. A rovat neve és szimbóluma — a „Hyde Park" — is jelezni kívánja, hogy e rovat valóban a közvetlen, nyílt disputának akar helyet adni. Közvetlen és nyílt, őszinte vitatkozásnak az intézmények életének különböző kérdéseiről, oktatókat, dolgozókat s mindenek előtt az ifjúságot érintő problémákról a felvételizéstől az elhelyezkedésig, az ösztöndíj-rendszertől a fiatal oktatók sorsáig, gondjaiig, a menzától a kollégiumig, az egyetemi dolgozók (alsó- és középkáderek, ápolónők, asszisztensek, szakmunkások stb.) különféle anyagi és szociális problémáitól az ifjúsági mozgalom sorsát érintő általánosabb érvényű kérdésekig. Nyílt és őszinte vitatkozás és nem felelőtlen, demagóg hangnemben fogalmazott személyeskedés a vitában, nem destrukció az érvekben, hanem a segíteni akarás felelősségteljes és konstruktív, építő szándékú hangneme: — ez a célunk. A rovatban csak teljes névvel aláírt írásokat szándékozunk közölni s a legteljesebb szabadságot kívánjuk biztosítani a megjelent írásokkal való vitázásnak, azok kiegészítő, vagy helyesbítő észrevételezésének mindenki, minden fórum számára. Szívesen várjuk olvasóink megjegyzéseit, vitatkozó, vagy vitára serkentő, gondolatokat ébresztő hozzászólásait, amelyekből a rovat összeállításait folyamatosan két-három számonként fogjuk közölni.

A megbírált kérdőjelei

A nyári szünet előtt jelent meg a Szegedi Egyetemben Kassai Kelemen Jánosnak „A líra: logika" című könyvemről írt kritikája Az olvasó okvetlenül örülhet annak, hogy a lap az elvtelen hajbókolás helyett szigorúan mérlegre teszi egy oktató munkáját. Első szerény kérdőjelem ezzel kapcsolatos: ugye, ez az igen egészséges és becsületes bíráló szellem nem marad egyszeri fellobbanás, hanem tovább lobog, és másokat is célba vesz majd?

Másrészt mindnyájunknak jó lesz, ha a bírálat színvonala emelkedik. Ennek érdekében bontogatom most ki Kassai Kelemen írásához biggyesztett néhány kérdőjelem tartalmát. Nem tetszik neki könyvecském műfaja. Alig hinném, hogy általában veti el a keverék, a határműfajokat. Második számú kérdőjelem tehát ez: az egész tudományos-népszerűsítő értekező prózából kizárja annak a lehetőségét, hogy elvi fejtegetések szaktudományos levezetésekkel vegyüljenek, sőt olykor a szerző szubjektuma is megjelenhessen a sorok közt? Vagy csakis az adott esetben támadt ellenérzése? Jó lenne az ilyesmit tisztázni.

És ha már az elvi kérdések szóba kerültek: a kritikus elítéli, hogy szétválasztom egy jelenség okának és feltételeinek a kategóriáját. Nem volna-e célszerűbb, ha közvetlenül a tudományegyetemek dialektikus materializmus jegyzetét bírálná, amely szintén beleesik az általam elkövetett eretnekségbe (98—99. lap)? Vagy az a baj, hogy én ezt az elválasztást „mechanikusan" végzem? Az persze valóban baj volna, de hogy úgy van, nem szorulna-e bővebb bizonyításra? Mert így bizony kissé sértőnek is találhatnám ezt a megállapítást. Vagy felelőtlennek!

Aztán meg minden kritikusnak rá kell nevelődnie a gondosabb olvasásra. Úgy nem ad a szerző tollára olyan tételt, amelyet az sehol sem állított. Hol mondom én, hogy minden költői mű egyértelműen magyarázható? Pedig Kassai Kelemen János ezt olvassa ki könyvemből. Utolsó kérdőjelem: eléggé gondosan elolvasta-e munkácskámat? Elolvasta-e „A többértelműség haszna" címet viselő hat oldalnyi paragrafust (70—76. és 269. lap)? Elolvasta-e *végig* azt a verselemzést, amelyből ilyen ferdén idéz (a 249—50. és a 254. lapot ajánlanám)? Ha gondosabban utánanézne, a mintegy ellenemben kifejtett többértelműségi elméletet is megtalálhatná — nálam, és már az előszóban (11. lap).

Pótkérdőjel: ugye, fogunk mi még jobban sikerült bírálatokat is olvasni a Szegedi Egyetemben?

TÖRÖK GÁBOR

Válaszok a kérdőjelekre

A kérdőjelek válaszokat igényelnek, amelyek — reméljük — megnyugtatók lesznek. Elöljárójában azonban szükségesnek látszik egy megjegyzés.

Előzetes megjegyzés

Szerző azt veti szememre, hogy tollára olyan tételt adok, amelyet seholsem állított. Erre a maga helyén visszatérünk, itt csak annyit, hogy hasznos lenne, ha ebben jól példával járna elöl, hisz a kritikusnak tulajdonít olyan kilentést, amilyent nem tett. „Nyilvánvalóan egyrészt, hogy e gondolatmenet buktatója az ok és feltétel kategóriájának mechanikus szétválasztása, ami különben egyáltalán nem sajátja a dialektikus materializmus okságelméletének..." — így hangzik a kritikus mondatából kiragadott rész, melyet szerző úgy interpretál, hogy a kritikus „elítéli" „egy jelenség okának és feltételének" szétválasztását. Nos, nyilvánvaló, hogy a kritikus az ok és feltétel *mechanikus* szétválasztását „ítéli el". A kért bizonyíték (melyet a recenzióban — úgy látszik — elégtelenül fejtett ki) a későbbiekben következik.

Más kérdés, hogy a dialektikus materializmus okságelméletének valóban nem sajátja az ok és feltétel megkülönböztetése. Ezen azt értem: nem lényege. Természetesen be lehet vezetni — sok esetben nem is haszontalanul — a feltétel, sőt az alkalom kategóriáját is, ez azonban a terminológia finomítását, hajlékonyabbá tételét szolgálja, s nem az elmélet kibővítését, tehát nem jelent különösebb bizonyító alapot. Jelen esetben ez a lényeg, mert szerző ennek segítségével bizonyít. De erről is később.

Még annyit, hogy bármilyen szaktudományos tétel filozófiai alapon való bizonyításában magára a filozófiára, a filozófia szellemére támaszkodjunk, (ami leginkább a klasszikusokból olvasható ki), s ne az egyetemi jegyzetekre, melyek összeállítását inkább didaktikus szempontok vezérlik.

Első kérdőjel

Annak eldöntése, hogy „ez az igen egészséges és becsületes bíráló szellem nem marad egyszerű fellobbanás", természetesen a szerkesztőségre tartozik, de a „másokat is célba vesz majd" kifejezés a kritikusra, aki szerzőt ezúton biztosítja, hogy nem vezette és nem vezeti semmiféle „célbavevési" szándék.

Második kérdőjel

A kritikus természetesen nem zárja ki a „tudományos-népszerűsítő értekező prózából" annak lehetőségét, hogy „elvi fejtegetések szaktudományos levezetésekkel vegyüljenek", vagy hogy „a szerző szubjektuma is megjelenhessen a sorok közt." Egyszerűen azt kívánja, hogy a különböző oldalak egységet alkossanak, „egyensúlyban" legyenek. Véleménye szerint ez az egyensúly hiányzik, illetve, ahogy írja: „a tanulságos elemzések, szimpatikus szándék mellett zavaróan hat, hogy (szerző) rengeteg kitérőt, saját módszeréről való reflexiót iktat közbe, aminek következtében nem egyszer felborul az egyensúly..." Talán nem érdektelen, hogy mindez „zavaróan hat", s nem „ellenérzést" vált ki a kritikusból.

Harmadik kérdő el

a) Íme a kért bizonyíték a „mechanikus szétválasztásról". (Az olvasó türelmét kérem, a kérésnek engedelmeskedve közlöm a következő okfejtést).

Az ok és feltétel kategóriáját szerző úgy különbözteti meg, hogy különböző determinációs szinteken helyezi el őket. Újból idézem a bírált passzust: „A művészileg megfogalmazott világtagadás *oka* nyilván *társadalmi* (kiemelés — K. J.) ... De ennek a tagadásnak művészi*nyelvi kifejezését*, ha nem is mint alapvető ok, de mint közvetlenül ható *feltételrendszer* (kiemelés — K. J.) ... a művész lélektani — netán patalogikus — sajátosságai határozzák meg." (50. o.) Tehát: a világfelfogást mint *tartalmat* a *társadalmi ok*, ennek nyelvi *kifejezését* mint *formát* a *pszichikus feltételrendszer* szabja meg. A „szétválasztás" itt kétszeres, mert megtörténik a determinált és a determináló oldal felől is! Az első esetben úgy, hogy a tartalomnak oka van, a formának feltétele, a második esetben pedig úgy, hogy az egyik determinációs szinten (a társadalmin) okok működnek, a második determinációs szinten (a pszichikain) feltételek! Nyilvánvaló, ha megkülönböztetjük az ok és feltétel kategóriáját, ezt minden determinációs szinten végre kell hajtani (hogy a megkülönböztetésnek egyáltalán értelme legyen). Vagyis: ha az adott jelenségnek vannak társadalmi és lélektani (nem biológiai!) meghatározói, mindkét szinten vannak okok és feltételek!

b) Ami mármost magát a „szétválasztást" illeti, nem ez a dialektikus materializmus lényege vagy jellemzője, hanem annak kimondása, hogy a jelenségek végtelen számú tényező totalitása által meghatározottak (mely totalitásból absztrakció eredményeként természetesen ki lehet emelni egyes tényezőket mint a jelenség alapvető okait). De ennek vitatása valóban a szakfolyóiratokra tartozik.

c) Érdeklődéssel várom annak feltárását, hogy mi az ok és feltétel viszonya a „legmodernebb (Klausnál modernebb!) dial. materialista felfogás szerint". Nem tagadom — hiába lenne szakmabeli kötelességem — elkerülhette ez a figyelmemet.

Mindenesetre nehéz lesz megtalálni az éppen „legmodernebbet", hisz a determinizmus elméletéről nemzetközileg folyik a vita. Louis Althusser, aki a legutóbbi időkben keltett figyelmet a marxista filozófia továbbfejlesztése terén végzett munkájával, beszél strukturális okságról (mást ért rajta mint a közfelfogás!), túldeterminációról (surdetermination), hogy kifejezze a kérdés bonyolult voltát, de feltételről nem! (Lire le Capital — *1956*, Pour Marx — *1966!*).

Negyedik és ötödik kérdőjel

Recenziómban olvasható ez a szövegkörnyezetből való kiemelése esetén valóban engem terhelő mondat: „Török *komplex verselemzéseiben* síkra száll amellett, hogy egy költői mű egyértelműen értelmezhető." Szerző erre ezt kérdezi: „Hol mondom én hogy *minden* (kiemelés — K. J.) költői mű egyértelműen magyarázható?" A felelet világos: adott megjegyzésemet nem az egész könyvvel, hanem három komplex verselemzésével kapcsolatban tettem. Megjegyzem, a kérdés szimptomatikus, mert megengedi, hogy vannak egyértelműen értelmezhető művek (amit éppen bírálni igyekeztem). Emellett figyelmébe ajánlom, hogy fentebb idézett mondatom után rögtön következik annak idézése, hogy szerző milyen értelemben engedi meg a többértelműséget (tehát elismerem, hogy megengedi!). A mondottakból kiderül, a vita nem a többértelműség *lehetőségének* elismerésében, hanem annak *értelmezésében* van közöttünk. Ennek fényében kell látni azt a „többértelműségi elméletet", amelyet kifejtek, s amely szerző állításával ellentétben nem található meg könyve semelyik lapján sem, még az előszóban sem. Egyszerűen azért, mert ez nem *az* a többértelműségi elmélet. De ennek megismétlésével nem terhelem az olvasót, szükség esetén máshol vissza lehet rá térni.

Pótkérdőjel

Csatlakozom szerző azon reményéhez, hogy „fogunk mi még jobban sikerült bírálatokat is olvasni a Szegedi Egyetemben".

KASSAI KELEMEN JÁNOS

ZÁRADÉKUL

Török Gábor válaszát Kassai Kelemen János tanársegédnek a könyvéről írt recenziójára szerkesztőségünkhöz levélben juttatta el. A választ kísérő és a T. Szerkesztőséghez adresszált levél kitételeire nem szándékozunk itt kitérni: a vita megfelelő hangnemének megőrzése és a vitatkozók iránti tapintat megtartása miatt sem. Csupán annyit óhajtunk záradékul megjegyezni: — a szerkesztőségnek az a meggyőződése, hogy a bíráló és megbírált e párbeszéde a vitának végleges lezárásához, mindenféle „félreinformáltság" eloszlatásához elegendő. Továbbra is — meggyőződéssel vállalt kötelességünkből folyóan — recenzálni kívánjuk intézményeink oktatóinak megjelenő munkáit, könyveit, örvendezve a megjelenés tényének, a művek értékeinek s fenntartva a jogot a művekben foglalt nézetekkel való esetleges vitatkozáshoz. Ha ezt valaki „célbavevésnek" fogná fel s így reagálna rá, lelke rajta! Ha valaki a vélt „célbavétel" ürügyén a sértettség dobogójára állva próbál „visszalőni", ám tegye, vállalva az olyan párbajozás morális felelősségét, ahol csak ő maga akar „célbalőni", sebeket osztani és nyerni minden áron a másik, a párbajról mit sem tudó fél ellenében. Meggyőződésünk, hogy recenzióink — ezen egy kivételtől eltekintve — a bemutatott művek szerzőinek egyetértésével találkoztak s azok helyeslésével, akiknek figyelmét e munkákra irányítani hivatásunk. A lap olvasóinak helyeslésével.

PAPP LAJOS
felelős szerkesztő

Láthatatlan emberek

A citera szerelmese

A zenekart és vezetőjét 1963-ban ismerte meg az ország. A Téli falusi esték sorozatban mutatkozott be a televízió nézőinek a szegedi orvosegyetem citerazenekara, élén Majoros Józseffel, aki néhány hete a Szocialista kultúráért kitüntetés tulajdonosa.

— *Mióta játszik ezen a hangszeren?*

— Még iskolás koromban szerettem meg a citerát, azóta értek a megszólaltatásához. Nagyapám kezéből vettem át először a hangszert, s nem is gondoltam akkor, hogy az ismeretségből életre szóló barátság lesz. Itt az orvosegyetemen 1952-ben alakítottam meg a citerazenekart, mely azóta kisebb-nagyobb zökkenőkkel, de máig is sikerrel működik.

Akkor az ország első ilyen zenekara voltunk, ma már mi adunk tanácsokat a gombamód szaporodó citeraegyütteseknek. Az ország legkülönbözőbb helyeiről kérnek segítséget levélben, s ilyenkor valamelyik nyugdíjas zenekari tagunk utazik el akár a Dunántúlra is, hogy megtanítsa az ottaniakat a citera fortélyaira. Mert mi magunk készítjük a hangszert.

— *Mindannyian?*

— Főleg Horváth Gyuri bácsi foglalkozik a készítéssel. Ő volt az, akinek segítségével kikísérleteztük a különböző nagyságú s szólamú citerákat.

— *Hányféle citera van egy zenekarban?*

— Legutóbb Kecskeméten jártam egy népművész találkozón, ahol azt láttam, hogy az új citerazenekarok egyféle hangszert használnak. Így a hangerő sokszor elnyomja a dallamot. Amikor a zenekart kezdtük szervezni, mi úgy próbákoztunk, hogy bőgőt meg cimbalmot is beállítottunk a zenekarba. Akkoriban éppen Budapesten szerepeltünk, s a hangverseny szünetében odajött hozzánk Kodály Zoltán. Azt mondta, hogy szép, harmónikus a játékunk, de jobb lenne, ha csak citera-jellegű volna. Megfogadtuk a tanácsot.

Most alapvetően három fajta citerát használunk. A prim, a mély és a piccoló citerát. Egyes mélyciterák tercre, mások kontrabasszusra vannak beállítva. Jelenleg kilencen vagyunk, mert három tagunk már meghalt a megalakulás óta.

— *Mi volt a legszebb élménye?*

— Így hirtelen nem is tudnék választani. Sok külföldi szereplés, hazai versenyeken elért első és második helyezések, szegedi és vidéki hangversenyek epiródjait kellene felelevenítenem. Ami a legfrissebb bennem: augusztus közepén Kecskemétre hívtak meg, s ott szólóban a legjobb népművészek között szerepelhettem. Játszottam a televízióban, rádióban, filmhíradóban. És talán még a kitüntetésnél is jobban esett az a hang, ahogy ott rólunk beszéltek. Amint engem fogadtak, s mint hiányolták hogy nincs ott az egész zenekar.

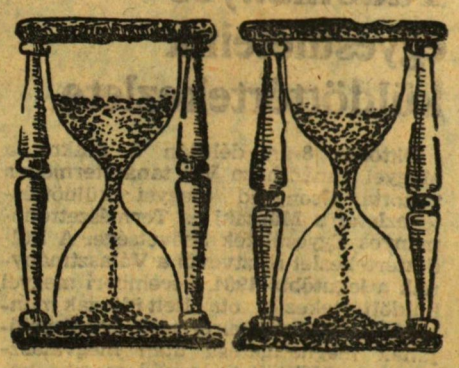

Folytatás az 1-ső oldalról

A fenti látszólagos ellentmondás a rendezés koncepciójából értelemszerűen következik. *Azon végtelenül ritka kiállítások egyikét láthatjuk most, ahol a nézőnek nem egyedi mivoltukban jó és önmagukban helytálló alkotások konglomerátumát mutatják be, hanem a műveknek határozott, koncepciózus rendszerét.* A tárlat alapvető rendező elve — zenei műszóval élve — a kontrapunkt. Amellett, hogy az anyag átfogja az emberi élet egészét, a születéstől a halálig; az egyes részleteken, az egyes szakaszokon belül elsősorban nem az egyes jelenségekre koncentrál, hanem azok ellentétére, olykor ellentmondására. Különös érdeme a kiállításnak, hogy ezek a szembeállítások nem az általában megszokott triviális és vulgáris jellegűek, hanem annál sokkalta mélyebbek. Ez a törekvés nemcsak az egyes momentumokban, hanem az egyes csoportoknak a rendszer egészén belül elfoglalt helyében és kapcsolataiban is megmutatkozik.

Szavakban roppant nehéz ezekről a képekről és viszonylataikról mondani valamit. Azt le lehet írni, hogy a vidám és gazdag estély szembe van állítva az éhséggel. [De ez így szavakban túl egyszerűen, mondhatni primitíven hat.] Hogy teljes és valódi súlyát megérthessük ennek a két — sajnos napjainkban is — párhuzamosan létező pólusnak, látnunk kell magukat a képeket.

A fentiek mellett még érdemes megemlíteni azt is, hogy *a tárlat kettős jellegű, jó értelemben vett kuriozitással is szolgál.* Az egyik: jó néhány kép olyan fotosok nevéhez fűződik, akik immár a fototörténet nagyjai közé számítanak. (Pl.: Yousuf Karsh, Lucien Clergue, stb.) Talán külön is megemlíthetjük a magyar származású Robert Capa nevét. Mint amerikai fotoriporter bejárta a világ szinte valamennyi frontját a spanyol polgárháborútól kezdődően. 1954-ben Vietnamban, munka közben aknára lépett és meghalt. A kiállításon látható tragikus „Temetőben" c. képe is a vietnami háborúban készült.

A másik, sokak számára talán még érdekesebb kurizóum: a „híres emberek" arcképei. Láthatjuk pl. G. B. Shaw-t, Picassot, Marylin Monroe-t, Marc Chagall, Georges Braque és mások képeit.

A magyar fotoművészet is szépen képviselteti magát a tárlaton. Csak találomra néhány név: Balla Demeter lírai képe az anyaságról, Zinner Erzsébet hasonló témájú alkotása, Gink Károly — és még folytathatnánk a sort.

Térjünk még röviden vissza a képek egyedi mivoltának és rendszeres kapcsolatainak kölcsönhatásához. Ha a képek nagy többsége — mint azt már mondottuk — egyedileg nem is áll helyt, mégis nagyon komoly mondandójú rendszert hoznak létre. A rendszer és részei közötti viszony természetesen nem egyirányú. *A kiállítás szerkezeti összefüggéseiben az egyes képek is végtelenül súlyossá válnak.* Hiszen az élet egy-egy ellesett „kis" pillanata: egy beszélgetés, egy étkezés vagy egy hétköznapi utcai jelenet nem több mint az emberi élet sokmilliónyi „üresjáratú" pillanatának lehetséges egyike. Viszont e rendszer egészébe szervesen illeszkedve a „nagy" és a „kis" pillanatok *együttesen hivatottak arra, hogy elmondják: ez az ember örömével, bánatával, esendőségével és nagyszerűségével együtt.*

Végezetül röviden csak annyit: a kiállítást a nyugatnémet Stern c. folyóirat hirdette meg és Karl Pavek fotoesztéta rendezte.

SZÁVAY ISTVÁN

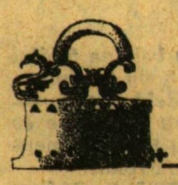

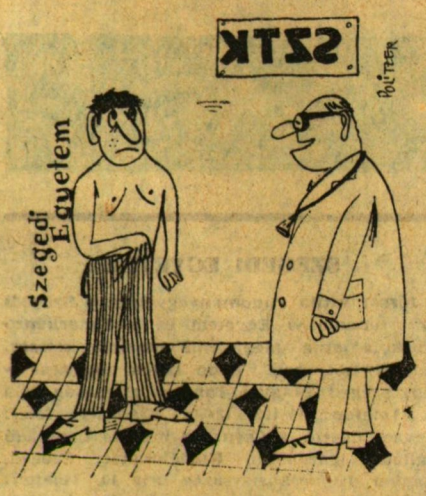

Politzer Tamás rajza

Orvos: — Nincs magának semmi baja fiam, csak a hangja mutál

Ilyen lesz, ha felépül majd

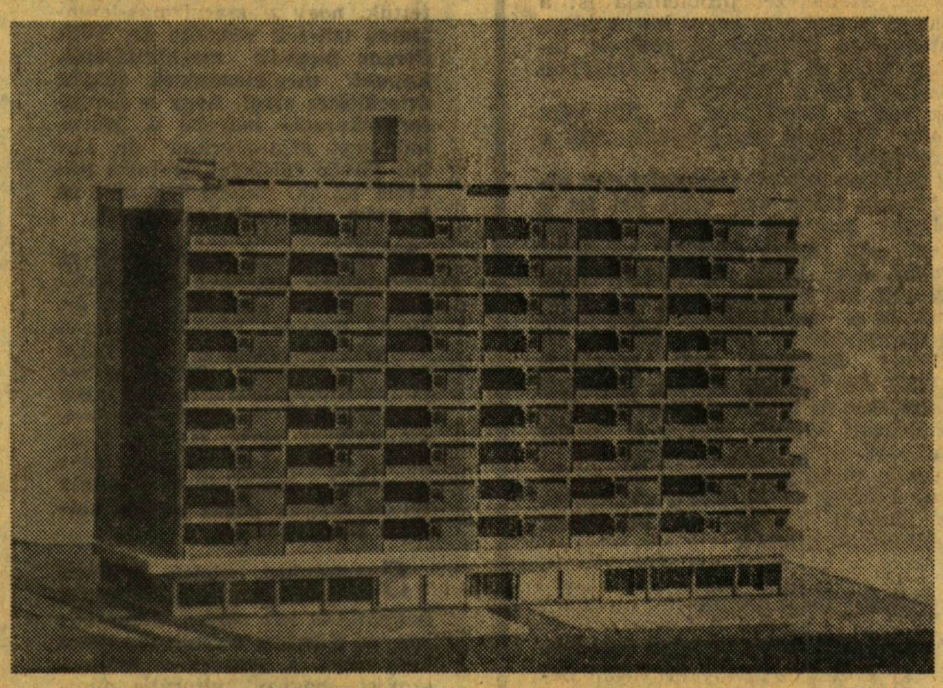

Liebmann Béla felv.

Előző számunkban hírt adtunk arról, hogy az első jelképes kapavágás megtörtént az egyetemi KISZ-bizottságok társasházépítési akciójának II. ütemében épülő tízszintes lakóház helyén. A kapavágási ünnepség után a Csongrád megyei Állami Építőipari Vállalat ténylegesen megkezdte az épület helyén az alapozási munkálatokat. Felvonult a munkahelyre a hatalmas cölöpöző gép, amelynek segítségével kialakítják azt a cölöprendszert, amin szilárdan áll majd a felépülő tízszintes, hatalmas lakóépület. Az épület itt látható makettje képet ad erről a nemcsak impozáns, de szépen tervezett lakóházról, aminek átadására előre láthatóan 1970 nyarán fog sor kerülni.

KÉTÓRÁS FESZÜLT FIGYELEM

Dr. Gombár József előadása az auditóriumban

Izgalmasabb volt mint egy kalandregény. Mármint az a tájékoztató, amelynek ideje alatt senkinek sem jutott eszébe elővenni egy magával hozott könyvet vagy újságot — két órán át feszült figyelemmel hallgatták az auditóriumban felsőoktatási intézményeink szép számban jelen levő KISZ-aktívái dr. *Gombár* Józsefnek, a KISZ KB osztályvezetőjének előadását. Mert két dolog lehet rendkívül izgalmas: az, ami nagyon távol esik tőlünk, vágy az, ami nagyon is közel (lásd: új ösztöndíj-rendszer).

De kezdjük az elején. Október 10-én a maximumban számolt be dr. Gombár József a KISZ KB agitprop. osztályának legutóbbi üléséről, s annak határozatairól a tájékoztatón, melynek elnökségében helyet foglalt dr. *Kemenes* Béla tanszékvezető docens, tudományegyetemi rektorhelyettes és *Hevér* László városi KISZ-titkár is.

A magyar egyetemi ifjuság pozitív arculata

Az előadó emlékeztetett arra, hogy utoljára 1966 októberében mérte föl a KISZ KB az MSZMP központi bizottságával és a Művelődésügyi Minisztériummal közösen a hallgatók helyzetét, vizsgálta meg eszmei-politikai arculatát, s most — különösen a nemzetközi diákmegmozdulások tükrében — fontosnak látszott, hogy ismét előterjesztést készítsen ezekről a kérdésekről.

Az előkészítés során megvizsgálták az utóbbi tíz évben végbement fejlődést, különös tekintettel a felsőoktatási intézmények hallgatóinak szociális ellátottságára. Mint elmondotta, 1958-ban harminc — ma 91 felsőoktatási intézmény diákságáról gondoskodik államunk. A karok száma 51-ről száz fölé emelkedett, a tíz év előtti 34 ezres hallgatói létszám 84 ezerre nőtt. A fizikai dolgozók gyermekeinek arányszáma 38,5 %-ról 42,5 %-ra emelkedett, és sokat változott a hallgatók egzisztenciális, szociális helyzete is. Ma a diákság 91,5 %-a részesül valamilyen állami juttatásban az 1958. évi 74 %-kal szemben. A hallgatók átlagban havi 600 forintot kapnak az államtól.

A magyar egyetemi ifjúság eszmei arculata alapvetően pozitív, megfelel azoknak a hazai és külföldi elvárásoknak, amit a szocializmus felépítése és a jelenlegi osztályharc támaszt velük szemben — mondta Gombár elvtárs, majd így folytatta az agitprop. bizottság előterjesztésének ismertetését —, *mégis szükséges, hogy néhány alapvető problémára felhívjuk az állami és pártvezetőség figyelmét. A nemzetközi munkásmozgalomban tapasztalható problémák s hazánk belső fejlődésének bizonyos ellentmondásai következtében a politikailag nem aktív, de hozzánk közel álló hallgatók elbizonytalanodtak... Igaz, hogy az elmúlt években csökkent a szektás-dogmatikus befolyás, mégis érzékelhető, hogy egy-egy esemény hatására tevékenységük újból felerősödik...*

Szegeden már februárban: új ösztöndíj-rendszer

A politikai kérdések után az előadó rátért az oktatási reform eddigi eredményeinek vizsgálatára, beszélt az egyetemek önállósításának folyamatáról, majd — a hallgatóság élénk érdeklődése közepette — elérkezett az ösztöndíj rendszer kérdéséhez. Az agtiprop. bizottság előterjesztése helyesnek tartja, hogy éppen az új mechanizmus hozta új helyzetnek megfelelően, differenciáltabb legyen az ösztöndíj rendszer.

Az új ösztöndíj rendszert — folytatta az előadó — 1969 őszétől vezetik be minden felsőoktatási intézményben. Előterjesztésünk — éppen a hallgatók körében elterjedt téves híreknek ellensúlyozására — arra kér garanciát, hogy az az összeg, amit a felsőoktatási intézmények hallgatói kapnak, ne változzon se országosan, se konkrét esetben, csupán az elosztás módja. Az átlagtanulmányi eredmények mellett lehessen fokozatosabban figyelembe venni a plusz-munkát s az egyéni elbírálás elve érvényesüljön.

Beszélt arról is, hogy a fizikai dolgozók, a kisfizetésűek, nyugdíjasok gyermekeinek szociális támogatására 15—20 millió forint rendkívüli szociális segély biztosítását kérték az államtól, majd azt ismertette, hogy a KISZ jogköre hogyan változik meg a közeljövőben, hogyan kap több beleszólási jogot.

— *Támogattuk, hogy minden egyetem — mondta dr. Gombár József — önmaga dolgozza ki karonként azokat a követelményeket — az elmúlt évek tanulmányi átlagainak figyelembe vételével — melyeknek alapján a kategorizálást elvégezheti. Javasoltuk, hogy 6—7 felsőoktatási intézményben 1969. február 1-től kísérletképpen vezessék már be az új ösztöndíj-rendszert. A szegedi felsőoktatási intézmények állami, párt és KISZ vezetésének ismeretében jónak találtuk, hogy Szegedre essen a választás.*

Tovább kell tökéletesíteni az új pályázati rendszert

Dr. Gombár József őszintén beszélt az egyes új intézkedések kapcsán támadt nehézségekről, az új pályázati rendszer gyengeségeiről, amelyek különösen a tanárszakos hallgatóknak okoztak problémákat. Augusztus közepén még 644 fiatal diplomás nem fogadott el tanári állást, s ha a helyzet azóta javult is, meg kell állapítani, hogy helytelen volt például a végzettek elhelyezkedését akkor intézni, amikor a már aktív pedagógusok áthelyezései zajlottak, s alapvető probléma volt az is, hogy az egyetemek és a KISZ-szervezetek véleményét a munkahelyek nem vették kellően figyelembe.

A tájékoztató témái közül kiemelkedett még a KISZ-jogkör alakulásának ismertetése. Hangsúlyozta, hogy ezután az egyetemi vagy kari tanácsban részt vevő titkár véleményében a bizottságok véleménye kell, hogy tükröződjön, nagyfontosságú kérdésekben pedig köteles kikérni a kari vagy egyetemi aktívaülések véleményét, s egyben beszámolási kötelezettségét is számon lehet kérni.

Országos felsőoktatási diákkonferencia november 11—12-ére

A tájékoztató hazai témákkal foglalkozó részének végén Gombár elvtárs a III. országos felsőoktatási diákkonferencia időpontját és témáit ismertette. A konferencia november 11—12-én lesz a Kertészeti és Szőlészeti Főiskolán, s három kérdést tűzött napirendjére: A KISZ-vezetés munkastílusával összefüggő problémákról, a KISZ helyéről és szerepéről az oktatási reform továbbfejlesztésében, a nemzetközi diákmozgalmakkal kapcsolatos állásfoglalásról. A konferencia gyakorlatában az lesz az újdonság, hogy minden küldött élhet azzal a jogával, hogy napirenden nem szereplő kérdésekben is javaslatot tegyen.

BÖLCSÉSZ

Lapunk mindig nagy örömmel adott hírt egyetemi, főiskolai hallgatóink kezdeményezéseiről, figyelemre méltó vállalkozásairól. A JATE Bölcsészettudományi Karának KISZ Bizottsága nem egyszer bizonyította már kezdeményezőkészségét, azt a szándékát, hogy az ifjúsági mozgalom életét új módszerekkel, a munka új lehetőségeinek megteremtésével próbálja frissíteni.

A Szegedi Egyetem Szerkesztősége még a múlt tanév elején hozzáfogott a kari tudósító csoportok, egyáltalán olyan operatív munkatársi gárdák szervezéséhez, amelyek képesek arra, hogy részben friss információkkal lássák el a szerkesztőséget, az ifjúság életének, tevékenységének különböző területeiről, eseményeiről, részben pedig maguk is írjanak riportokat, glosszákat, vitatkozó hangú és szellemű írásokat a hallgatóságot foglalkoztató problémákról.

Megszerveződött — sajnos elég lassan, csak a tanév végére — a tudósítócsoport a Bölcsészkaron, a Tanárképző Főiskolán, az Orvosegyetemen. Az új tanévben van már szervezett tudósítócsoportja a JATE Természettudományi Karának és Állam- és Jogtudományi Karának is. A szerkesztőség a tudósítócsoportok munkájával kívánja tovább gazdagítani, színesíteni és sokoldalúbbá tenni a KISZ-élettel, egyáltalán az egyetemi-főiskolai ifjúsággal foglalkozó rovatait.

Örömünkre szolgál, hogy a Bölcsészkar KISZ Bizottsága, személy szerint Hegyi András kari titkár egyetértő támogatásával a kari tudósítócsoport időszakonként megjelenő, sokszorosított kari híradó megjelentetésére is elszánta magát. Reméljük, hogy a bennük buzgó tettvágy és lelkesedés elegendő ahhoz, hogy a Szegedi Egyetem anyagokkal, információval való ellátása mellett érdekes, speciális írásokkal tudják megtölteni saját kari értesítőjüket is, amely első számának megjelentetését a megalakult szerkesztő bizottság Masáth András főszerkesztő és Karácsonyi Péter helyettes főszerkesztő vezetésével novemberben tervezi. A kar fiatal oktatói közül többen — köztük Makk Ferenc tanársegéd és Tar Ibolya egyetemi gyakornok — támogatják tanácsokkal az újdonsült kari újság szerkesztőit. Reméljük, nem eredménytelenül, s lapunk is örömmel adhat majd hírt novemberi, második számában e valóban érdekes kezdeményezés első gyakorlati eredményéről, a „Bölcsész" első száma megjelenéséről.

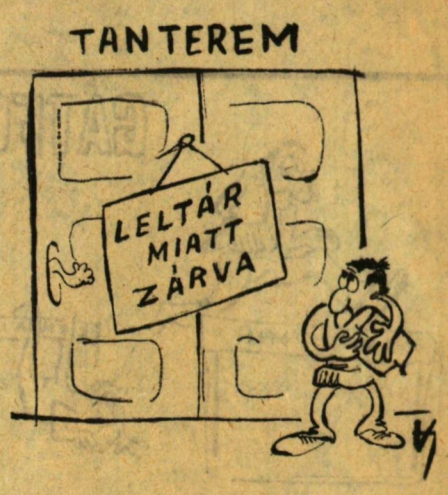

KATALÓGUS-OLVASÁSKOR

MIT VÁRHATUNK?

Felolvasó színpad, vitafórum

Beszélgetés az egyetemi színpad erveiről

Mit várhatunk? — kérdeztem egyik cikkemben a művészeti együttesektől. S noha a frappáns választ majd az előadások adják meg, a kérdést következő számainkban feltesszük valamennyi kulturális csoport művészeti vezetőjének, hogy olvasóink megismerhessék a terveket, s a többé-kevésbé kialakult programokat.

A találkozás először *Paál* Istvánnal, az Egyetemi Színpad vezetőjével sikerült, aki mint az együttes legsikeresebb szerepléseinek részese irányította három éven át a munkát, s most újra visszatérve készül régi sikerek megismétlésére a lényegében teljesen újjászerveződött társulattal.

Harminc és három: a csoport

— Egyelőre az a célunk, hogy azokra a fiatalokra építve, akik szép számmal jelentkeztek, olyan együttest hozzunk létre, amely képes idővel a hagyományoknak megfelelő szereplésre. Szám szerint nagyon sokan jelentkeztek — harminc új tagunk van —, a problémát főleg az okozza, hogy közülük mindössze három a férfi, s — ami még nem fordult elő — a műsorterv kialakításakor bizony figyelembe kellett venni a nembeli megoszlást is. Éppen ezért ezt az alkalmat is szeretném megragadni arra, hogy kérjem további férfi hallgatók jelentkezését: várjuk az elsős ttk-sokat, de lehet jelentkezni a II—III. évfolyamokról is.

Természetesen már az idén is szeretnénk egy jó átlagszínvonalú csoportot létrehozni. Most az is szerencsének számít, hogy idén nem lesz országos fesztivál, s így van időnk a 2—3 év előtti színvonal elérésére. Műsorpolitikánkat három feladat jegyében alakítottuk ki. Folytatni akarjuk a két évvel ezelőtti kezdeményezést: a KISZ-klubban rendszeresen szereplő felolvasó színpadot működtetünk, melynek feladatai közé tartozik az új tagok és rendezők kipróbálása, s a tavaly erősen megcsappant közönség visszahódítása. Másik feladatuk: egy az egyetemi oktatásban még háttérbe szoruló témának, a modern drámának kívánjuk megteremteni egyetemi vitafórumát. A felolvasó színpad produkcióit viták követnék, melyeknek vezetésére az egyetem fiatal előadóit szeretnénk megnyerni, hogy a közreműködők és a hallgatóság bevonásával termékeny vita alakuljon ki akár az íróval, akár a művel kapcsolatos élmények kapcsán.

Három hetenként felolvasó színpad

Az együttes másik feladata továbbra is a nagyszínpadi művek bemutatása, a harmadik természetesen az egyetem rendezvényein való szereplés: az ünnepségek előadóinak biztosítása, vagy az egyetemi alkotókör estjein való részvétel. Nagyon jól oldódott meg a műszaki személyzet problémája is: a gyakorló gimnázium egyik harmadikos, politechnikai osztályának négy-öt tanulója látja el társadalmi munkában esetenként ezt a feladatot.

Ez volt a beszélgetés. A „Mit várhatunk" kérdésre pedig következzék a műsor mint felelet:

A klubban három hetenként (az első fellépés 17-én este volt) lép fel a felolvasó színpad. Első alkalommal Becket „Az utolsó tekercs" valamint „Mondd, Joe" című egyfelvonásosával készültek. Elő akarják adni Ugo Betti „Bűntény a kecskeszigeten", Rożewicz „A félbeszakított játék", Camus és Faulkner Requiem egy apácáért, O' Neill Az éjszakai portás, Stoppard Rossenkranz és Gildenstern halott, Behan Reggeli üvöltés, Wilder A hosszú karácsonyi ebéd, valamint Peter Weiss A lusitán madárijesztő című darabjait, illetve néhány — a műsor rugalmassága mellett vannak — időközben megjelenendő drámát.

Nagyszínpadi esték

Nagyszínpadi produkcióikat egy felújítással Rożewicz tavaly év végén bemutatott Kartoték című komédiájának újbóli bemutatójával kezdik az egyetemi napok megnyitó ünnepségén. Ezen kívül három színházi este terve alakult már ki: Genet Cselédek és Arraball Piknik a csatatéren című egyfelvonásosaival folytatódnak a bemutatók. Krúdy Gyula Az arany és az asszony és Görgei Gábor A népfürdő című darabjai töltik be a másik estet, míg a harmadikon Karinthy 2—3 egyfelvonásosát akarják bemutatni nem a kabaréíró, hanem az avangard Karinthynak szentelve a műsort. A távlati tervek között szerepel Mrozek Tangójának és Déry Tibor Óriáscsecsemőjének bemutatása is.

Legutóbbi lapszámunkban a főiskolán bekövetkezett személyi változások között megemlítettük, hogy a marxizmus-leninizmus tanszék vezetője dr. Tóth Ferenc megvált megbízatásától. Lapunk megjelenésének idején értesültünk arról, hogy a távozó tanszékvezető helyébe a Művelődésügyi Minisztérium dr. Fehér István főiskolai docenset nevezte ki, aki októberben már át is vette a tanszék irányítását.

Két potsdami vendége volt az elmúlt hetekben a főiskolának. Október első napjaiban dr. Heino Brandes könyvtárigazgató érkezett Szegedre, s ismerkedett meg az Egyetemi illetve a Somogyi Könyvtár s a Tudományos Közlemények szerkesztőségének munkájával, majd Helmut Kormonn, a Potsdami Főiskola matematikai tanszékének oktatója töltött néhány napot szegedi kollégái társaságában.

Szeptember utolsó hetében 18 földrajz szakos főiskolai hallgató és két oktató Uzsgorodban és Kievben terepgyakorlaton vett részt. A csoport — mely a szovjet—magyar kulturális munkaterv keretében először kapott ilyen lehetőséget — a szovjet hallgatók tavaszi magyarországi látogatását viszonozta.

Az Állam- és Jogtudományi Karon szeptember 25-én külföldi vendég tartott érdekes előadást. A kar tanácstermében prof. dr. Dieter Nörr beszélt ezen a napon „Az impérium romanum uralmi szerkezete a principatus idején" tudományos témájáról. Az előadást dr. Pólay Elemér professzor vezetésével élénk vita követte.

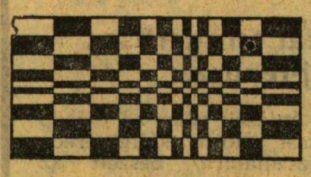

Figyelem! Ismét indul a

Szegedi Egyetem közkedvelt rovata — a sakkrovat. A rovat, amely dr. Blahó György vezetésével több mint öt éven keresztül nagyon színvonalasan, tartalmasan foglalkozott a sakkozás szépségeivel a hozzáértők gyönyörűségére, s élvezetes, ironikus-szellemes stílusával kellemes olvasmánya volt a laikus sokaknak is, a múlt tanév végefelé a rovatvezető másirányú elfoglaltságai miatt gyakorlatilag megszűnt. A megszűnés a szerkesztőség szándékai szerint is időleges volt, ezért sem jelentettük be a rovat megszűnését hasábjainkon. S az akkori bejelentés helyett hadd szolgáljunk most egy másikkal, egy örvendetesebbel: ismét indul a Szegedi Egyetem sakkrovata. A rovatot, amelynek első száma novemberi első számunkban jelenik meg, dr. Mosonyi Kálmán főiskolai docens, kiváló sakkozónk vezeti. Figyelemmel kíséri majd a rovat intézményeink sakk-köreinek, sakkozóinak szerepléseit, eredményeit. Az első rovat a XVIII. Sakkolimpia kapcsán a sakkozók e nagy vetélkedésének történetével, a magyar olimpiások hagyományaival foglalkozik. Olvasóinknak, a sakkozás kedvelőinek kellemes szórakozást kívánunk a lap új sakkrovatának indulásakor.

SZERKESZTŐSÉG

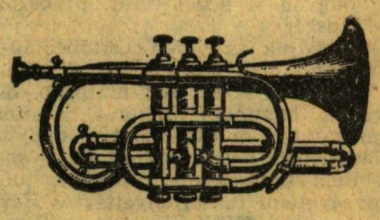

Két tartalmas nap

A TTK Kísérleti Fizikai Intézete *Sárkány* Béla és *Kispéter* József oktatók vezetésével kétnapos tanulmányi kirándulást szervezett a IV. éves matematika-fizika szakos hallgatók részére.

Az első napi útvonalunk Kiskőrös, Dunaújváros és Budapest volt. Kiskőrösön a Petőfi Emlékmúzeumot néztük meg. Dunaújvárosba délelőtt 10 órakor érkeztünk meg, ahol két idegenvezető várt minket az IBUSZ előtt. Érdekes adatokat tudtunk meg a városról és a Vasműről. A Vasmű 660 kat. holdon fekszik, 38 km hosszú, saját vasútvonala és 4 pályaudvara van.

Másnap a Villamosipari Kutató Intézetet kerestük fel, ahol megcsodáltuk a BNV-n is bemutatott villamos kisautót. Ennek különben az az érdekessége, hogy akár egy éjszaka alatt is feltölthető két tenyérnyi telepe.

Befejeződött a gólyabajnokság

Október 17-én az Ady téri pályán befejeződött az 1968/69-es tanévi gólyabajnokság, amely több vonatkozásban is kiérdemelte a *rendhagyó* jelzőt. S talán éppen ezért nem lesz bűn, ha a megszokott adathalmazos összegezés helyett „rendhagyó beszámoló"-ban méltatjuk.

A tavaly kialakult rendet már a kezdet kezdetén megbontotta néhány „apró" mozzanat: pl. a rendező szerv, az idén a JATE volt; a küzdelmek lehető legkorábban megindultak; a verseny végig sűrített programmal bonyolódott, s így nem volt kiszolgáltatva a késő őszi időjárás szeszélyeinek. Megjegyzendő, hogy annál inkább a SZEAC szakosztályainak, amelyek ismételten bebizonyították „fölényüket", ha a pályákra szükségük volt. Jogosan merül fel az egyetemista sportvezetőkben és sportolókban, hogy a SZEAC vezetői nem kímélik-e túlságosan a stadion létesítményeit, illetve adott esetekben helyesen viszonyulnak-e az egyetemisták sportéletéhez!

A versenyek során a legnagyobb „rendbontást" végig a TTK gólyái produkálták, akik a már-már hagyományossá vált SZOTE-győzelemnek még a lehetőségét is kizárták. *Igen jó képességű csapataival a TTK valamennyi mérkőzését, a verseny minden számát megnyerte! Dicséretes helytállásuknak eredményeként ebben az évben a JATE őrzi a vándorserleget.* A SZOTE pedig azzal vigasztalódhat, hogy hosszú évek után örvendetes „házon belüli rendhagyásként" a gyógyszerészek felzárkóztak, meglepetésként a második helyen végezve megelőzték az orvosokat (akik ebben az évben egyelőre elveszítették az esélyes jelzőt). Az egyre jobban feminizálódó JTK és BTK csak sokkal nagyobb lelkesedéssel tudhatja behozni objektíve adott hátrányát és próbálhat megszabadulni a sereghatjók szerepkörétől. Főleg akkor, ha a karok sportvezetői a realitásokat mérlegelve alaposan megfontolják, hogy az évek óta igen részvétlenül zajló atlétikai versenyeket a továbbiakban helyes-e erőltetni! (Amíg a bajnokságokban évről évre csak néhány atlétahajlamú embert tudunk indítani, addig talán csak a csapatsportok eredményei alapján kellene odaítélni a kupát; az egyéni számokban pedig valami más formát keresni gólyáink vetélkedésére.)

Svalahogy végre *meg kellene találni a módszereket arra, hogy a felsőbbévesek végre nagyobb érdeklődést tanúsítsanak a gólyabajnokság rendezése és eredményei iránt.* Ezen a téren is megbontsák végre a hagyományokat!

(Végeredményben: 1. TTK, 2. Gyógyszerész, 3. Orvos, 4. JTK, 5. BTK.)

SZABÓ MAGDOLNA

A MI KIS OLIMPIÁNK

Várszegi Tamás rajza

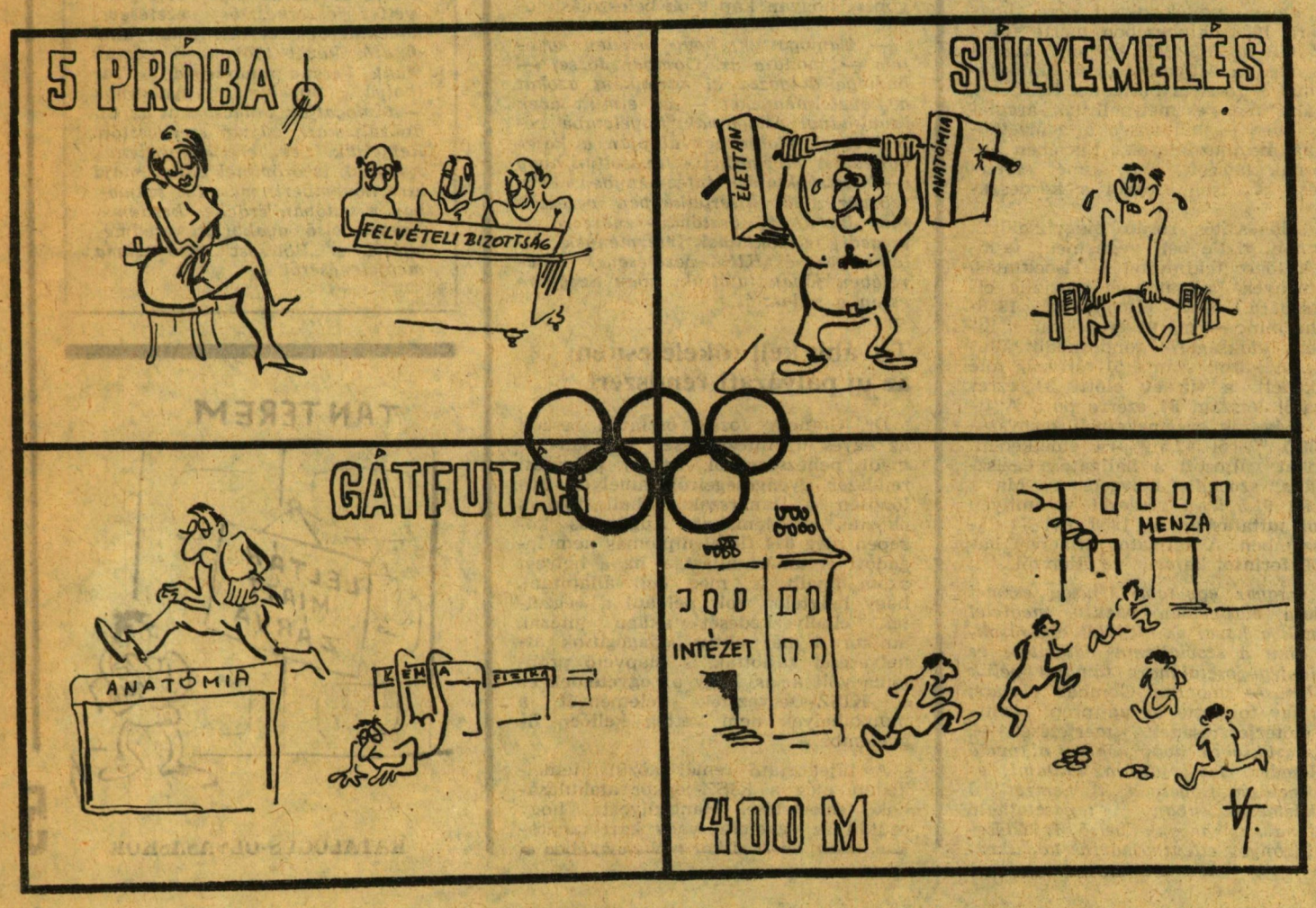

SZEGEDI EGYETEM

A József Attila Tudományegyetem, a Szegedi Orvostudományi Egyetem és a Tanárképző Főiskola lapja. Megjelenik havonta kétszer. Felelős szerkesztő: Papp Lajos. Szerkesztőség: Szeged, Magyar Tanácsköztársaság útja 16. Telefon: 15-198, 13-500. Kiadásért felel: Kovács László, a Csongrád megyei Lapkiadó Vállalat igazgatója. Kiadóhivatal: Szeged, Magyar Tanácsköztársaság útja 10. Telefon: 13-116, 13-500. A lapot az intézmények pártbizottságai terjesztik. Ára 1 forint. Előfizetés egy évre 17 Ft.

Szegedi Nyomda